

www.takern.se

TÅKERNS FÄLT- STATION

Svanshals äng

Foto: Lars Gezelius

informerar feb-24

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt deltaga i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden. Ange namn och adress vid swich av medlemsavgift.

Styrelsen

Ordförande: Bengt Andersson 070-49 06 09
Åkerstigen 6 byn.andersson@gmail.com
599 32 ÖDESHÖG

Vice ordf: Tommy Tyrberg tel 011-532 30
Kimstadvägen 37 tommy.tyrberg@gmail.com
610 20 KIMSTAD

Sekreterare: Adam Bergner 073-926 00 57
Djurgårdsgatan 89 adam.bergner@gmail.com
582 29 LINKÖPING

Kassör: Lars Gezelius 070-395 22 85
S. Krängevägen 16 gezelius.lars@gmail.com
585 99 LINKÖPING

Ledamöter:

Ellen Hultman	Konny Hörberg	Christer Elderud	Lotta Johansson
Villagatan 6	Vretgatan 11	Älgsjö Smedja	Vårbackavägen 3
599 93 ÖDESHÖG	573 61 BOXHOLM	596 91 Skänninge	573 97 Tranås
070-942 39 03	070-545 40 98	0702-443 07 03	073-382 99 60
ellenhultman@yahoo.se	konnyh@hotmail.se	christer@elderud.se	lotta_svensson_8@hotmail.com

Suppleanter:

Malin Granlund	Kim Arrio	Bo Håkansson	Peter Berglin
Bäckfors 135	Haghallsvägen 8	Karpstigen 2	Fortunagatan 33
592 94 VADSTENA	617 34 SKÄRBLACKA	587 91 TRANÅS	553 23 JÖNKÖPING
070-820 29 27	070-145 66 07	070-365 42 24	0723-50 90 90
malin@naturrus.se	swespy_kim@hotmail.com	bo.thomas.hakansson@telia.com	peter.berglin.birder@comhem.se

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Renstad Åsen 2, 596 95 VÄDERSTAD

Plusgiro: 26 34 96 - 2

Swish: 1230180471

Medlemsavgift: Avgiften för 2024 är 100 kr - inkl. ett digitalt info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Adress hemsida: **www.takern.se** Org. nr. 823000-4817

Du hittar oss även på Facebook och Instagram!

Verksamhet & inventeringar 2023

Lars Gezelius

2023 var stationens 60:e verksamhetsår. Inventeringarna följde till största delen de standardiserade rutinerna för övervakning av våtmarksfåglar i Tåkern. Specialprojekt för dokumentation av Tåkerns flora och fjärilar genomfördes också. Den publika verksamheten omfattade många visningar av ringmärkning, guidningar och föredrag i samarbete med naturum. Arbetet har till största delen utförts av våra många lokala trotjänare och stationen var bemannad 149 dagar, vilket är normalt. Långliggande personal var Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner och Lars Gezelius. Inventerings- och ringmärkningsinsatser samt en del publika insatser har också gjorts av Bengt Andersson, Kjell Antonsson, Göran Axelsson, Peter Berglin, Göran Bergengren, Torbjörn Blixt, Elsa Bolinder, Linus Donn, Benny Ekberg, Christer Elderud, Julia Hagström, Niklas Hedenström, Hanna Hederberg, Sofie Hellman, Jan Henriksson, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Konny Hörberg, Alvin Johansson, Athena Johansson, Lotta Johansson, Lotta Johansson, Hugo Karlström, Nica Motpan, Alessandra Munari, Gunnar Myrhede, Elke Myrhede, Maria Nilsson, Jan-Erik Nordqvist, Stina Ogenklev, Helen Pruzina (Nordirland), Thaïs Seyve Falaise (Frankrike), Göran Sanfridsson, Magnus Swenson, Tommy Tyrberg och Claud Youssif.

Väderåret 2023

Vintern inleddes med viss kyla men sedan blev det en relativt mild vinter. Sjön var frusen hela december (2022). Den var sedan isbelagd till början av januari men frös åter i början av februari. I slutet av månaden var den dock öppen igen för att ännu en gång frysa i början av mars. 1 april kom ett bakslag med en decimeter snö men 10 april gick sjön upp för denna vinter. Det blev en viss vårflod och strandängarna var väl översvämmade. Våren och försommaren blev sedan synnerligen torr och ganska varm. Juli och augusti hade normal temperatur. I augusti kom sedan stora nederbördsmängder. Därefter följde en tämligen kall höst en en hel del nederbörd. Sista veckan i november slog kylan till och första halvan av december blev riktigt vintrig med snö och kyla nedåt 13 minus. Sjön frös till omkring 25 november och det kyliga vädret höll i sig året ut.

Inventeringsresultat i korthet

Ett antal våtmarksarter inventeras särskilt enligt vårt uppdrag till Länsstyrelsen/Tåkernfonden och här kommer några korta resultat:

Ägretthäger: ingen häckning kunde säkerställas, men minst 10 fåglar i häckdräkt sågs i juni.

Rördrom: 75 revirhållande hanar konstaterades, ett rejält rekord!

Grågås: årets inventering slutade på 161 kullar, vilket är riktigt lågt.

Knölsvan: 36 kullar noterades i juni/juli.

Brun Kärrhök: 50 par lokaliserades under april-maj.

Trana: vi summerade till hela 43 par tranor på ängarna och i vassområden.

Småfläckig sumphöna: 11 spelande fåglar noterades i maj/juni.

Skrattmå: 2670 par påbörjade häckning, lägre än 2022.

Fisktärna: 134 par påbörjade häckning, klart lägre än 2022.

Svarttärna: 13 par inledde häckning i Renstad yttre.

Trastsångare: 156 sjungande hanar noterades i maj-juni.

Vassångare: åtta sjungande hanar noterades i maj-juni.

Pungmes: inga revir detta år, men enstaka observationer.

Ringmärkningen 2023

Lars Gezelius

Under året ringmärktes 2372 fåglar av "bara" 56 arter och dessutom har 302 tidigare märkta fåglar kontrollerats. Nu har nästan 137000 fåglar märkts genom åren. Det blev ingen ny märkart men det blev årsrekord för ladusvala och sillgrissla (i Gryt). Det blev höga antal för trastsångare och skrântärna (i Gryt). Totalt sett blev det ett medelmåttigt märkår strax över genomsnittet jämfört med medianårssumman som är 2261. Jämfört med fjolåret var det framförallt de båda karaktärsarterna i vassen, rörsångare och sävsångare, som märktes i högre antal. Försommaren blev ju mycket torr och inte en bladlus syntes till på vassbladen. I övrigt noteras att ingen grönsångare märktes på 11 år nu och att blåmes märktes i lägre antal.

Märkning av boungar

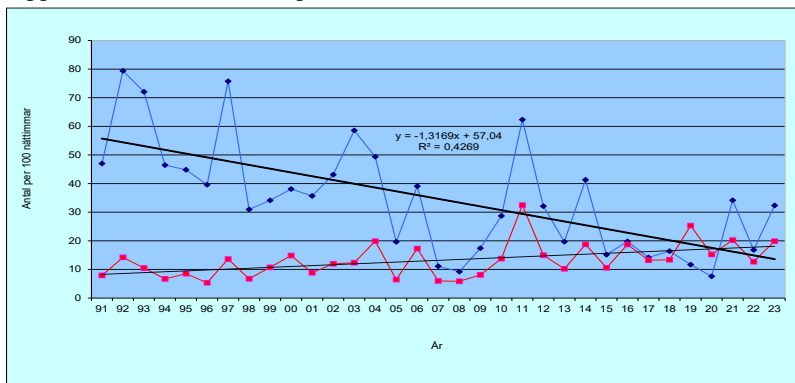
Under året märktes 526 boungar, vilket är färre än i fjol. Arbetet koncentrerades som vanligt på holkhäckande och kolonihäckande arter, de sistnämnda till del i Gryts skärgård. Skratmås och fisktärna märktes i tämligen blygsamma antal men skrântärnorna hade ett bra år i Gryts skärgård och 94 ungar märktes. Antalet märkta ungar i holkar blev 339, vilket är likt fjolåret, men lägre än tidigare år.

Höstmärkning

Den standardiserade ringmärkningen i vassmiljö genomfördes vid Renstad kanal och vid Glänås 1 juli till 1 oktober och omfattade 1720 nättimmar. Antalet nättimmar (nt) var i juli 812, i augusti 590, i september 304 och i oktober 14. Insatsen vid Glänås (1312 nt) var drygt tre gånger så stor som vid Renstad kanal (408 nt). Vad gäller trender, i form av antalet fåglar märkta per 100 nt, kan vi konstatera att det generellt blev ett skapligt år för vassarerna rör- och sävsångare men däremot inte för sävsparv. Rörsångare har en klart nedåtgående trend. I år fångades 32 per 100 nt, vilket är nära medeltalet 35 (fig nedan). 20 sävsångare per 100 nt är klart över med medelantalet 13. En sävsparv fångades per 100 nt, vilket är långt under medelantalet som är fyra. Den totala fångsten per nättimme av rör- och sävsångare samt sävsparv var 65 fåglar per 100 nt vid Glänås, men bara 15 vid Renstad kanal. En av få arter som har likvärdig fångst (om än låg) vid de båda lokalerna är sävsparv. Under senhösten bedrevs fortsatt fångst vid Glänås (172 nt) som gav hyfsad fångst av skägges.

Återfynd och kontroller

Hittills har drygt 30 återfynd/kontroller rapporterats under året. Bl.a. kan nämnas en trastsångare till Kvismaren och en svartvit flugsnappare till Skåne. Den i Litauen 2021 färgmärkta ägretthäger som lästes av vid Glänås 2022 lästes även av detta år vid Glänås. Många skrântärnor märkta i Gryt rapporterades från Polen, Spanien, Marocko och Tunisien.

Antal fångade rörsångare (blå) och sävsångare (röd) per 100 nättimmar 1991-2023 och Glänås 2020-23.

Tabell 1. Antalet ringmärkta fåglar 2023. Inom parentes anges hur många som var boungar.

Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	3	(3)
St. Strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>	3	(3)
M. Strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	1	(1)
Skrattmås <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	29	(29)
Fiskmås <i>Larus canus</i>	2	(2)
Skrântärna <i>Hydroprogne caspia</i>	94	(94)
Svarttärna <i>Clidonias niger</i>	9	(9)
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	17	(17)
Sillgrissla <i>Uria aalge</i>	39	(20)
Berguv <i>Bubo bubo</i>	1	
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	1	
St. hackspett <i>Dendrocopos major</i>	3	
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	2	
Kaja <i>Corvus monedula</i>	1	
Svartmes <i>Periparus ater</i>	4	
Entita <i>Poecile palustris</i>	11	(9)
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	147	(54)
Talgöxe <i>Parus major</i>	170	(115)
Skägges <i>Panurus biarmicus</i>	194	
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	1	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	29	
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	4	
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	87	
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	9	
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	26	
Sävsångare <i>A. schoenobaenus</i>	350	
Vassångare <i>Locustella luscinioides</i>	2	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	575	
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	13	
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	27	
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	10	
Årtsångare <i>Curruca curruca</i>	3	
Törnsångare <i>Curruca communis</i>	6	
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	3	
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	32	
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	9	(6)
Trädskräpar <i>Certhia familiaris</i>	1	
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	13	(13)
Koltrast <i>Turdus merula</i>	35	(8)
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	1	
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	2	
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	1	
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	44	
Svartvit flug. <i>Ficedula hypoleuca</i>	146	(142)
Pilfink <i>Passer montanus</i>	25	
Sädesärta <i>Motacilla alba</i>	8	
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	40	
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	7	
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	3	
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	6	
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	73	
Gråsiska <i>Acanthis flammea</i>	1	
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	3	
Grönsiska <i>Spinus pinus</i>	12	
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	14	
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	19	
Antal arter: 56		
Summa:	2372	(526)

Räkningar av tranor, gäss & simfåglar 2023

Lars Gezelius

Gäss

Under vårsäsongen sågs **sädgäss** redan från årets första dag och vintern igenom. Vårmax blev 3000 ex. 4.3, vilket är relativt högt. I slutet av april hade de flesta dragit vidare. Ett ex. höll till vid Holmenmaden i början av juni. Hela 400 ex. bedömdes som **tundrasädgäss** vid Åsberga 18.4. **Grågässen** sågs också från dag ett och sedan årets alla månader utom december, då Kung Bore kom med snö och is. Högsta vårnotering blev 3000 ex. 18.3. Minst 3000 översomrade i sjön. **Bläsgås** rastade som under de senaste åren i höga antal. 820 ex. räknades 4.3 och de stannade sedan rätt länge med t.ex. 450 ex. 22.4. **Spetsbergsgås** noterades med som mest endast 13 fåglar på Hånger 11.3. Hela 4100 sträckande **vitkindade gäss** noterades över sjön 13.5. och 200 ex. sågs vid Glånäs 20.3. En **prutgås** rastade på Bankängen 15-18.3.

Under hösten räknade vi vid sex tillfällen. **Sädgässen** kom i slutet av augusti, men toppnoteringen gjordes vid sista räkningen 18.11, dock med ganska låga 8510 ex. Strax innan vintern slog till noterades 800 ex. 26.11. En sen obs. var sedan 65 ex. vid Hov 30.12. **Grågässen** toppade 19.8 med en ny näst högsta notering någonsin med 25450 fåglar. Sista notering gjordes 30.12. **Bläs- och spetsbergsgäss** rastade liksom tidigare år i sparsamma antal. Maxantal för **bläsgås** blev bara 30 ex. 6.11 vid Tåkern. Om vi inkluderar en flock mellan Rogslösa och Vättern 18.11 ger det 280 ex. För **spetsbergsgås** blev toppen 93 ex. 19.11. Inga **fjällgäss** noterades detta år. **Vitkindade gäss** rastade också i låga numerärer denna höst med max 142 ex. 28.10, framförallt vid Ramstad. **Kanadagässen** rastar numer i beskedliga antal vid sjön. Maxnotering vid hösträkningarna blev bara 640 ex. En **prutgås** rastade vid Kyleberg 15-19.11.

Tabell 2. Antalet individer av olika gåsararter vid höstens räkningar.

	19/8	2/9	16/9	14/10	28/10	18-19/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	60	1650	1810	3710	8510
Grågås <i>Anser anser</i>	25450	21000	20200	12430	3560	0
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	-	1	1	280
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	-	-	1	-	93
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	27	417	640	620	194	87
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	-	3	-	52	142	63

Simfågelräkningar

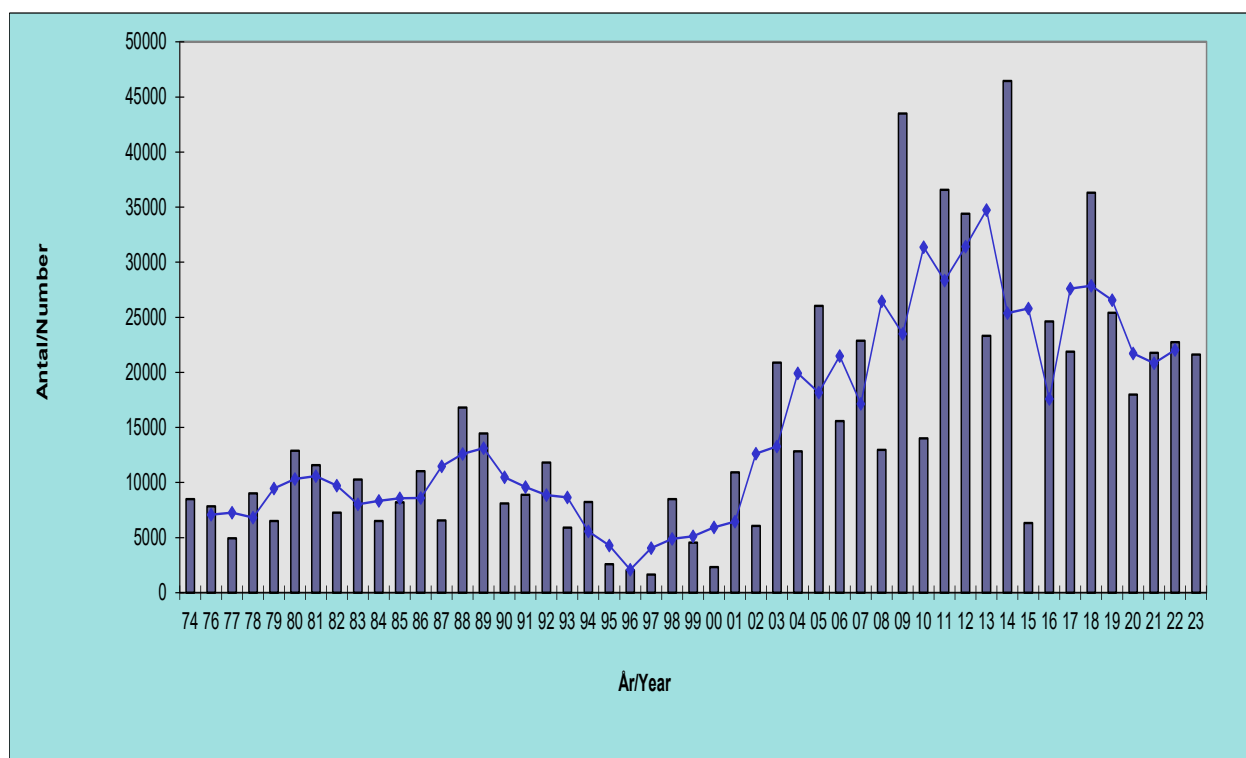
Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september ingår i de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som är en del av Wetlands Internationals program. Väderbetingelserna var bra vid augusti- och septberräkningen men vid räkningen i oktober var det sämre siktförhållanden och några kompletteringar fick göras dagen efter. Räkningsplatserna var bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glänås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svälunge och Källstadviken. Nu har även Holmenmaden tillkommit som späder på antalet doppingar och simänder.

Antalet rastande simfåglar har återhämtat sig från den tillfälliga bottennoteringen 2015. De låga antalen 2015 förklaras bl.a. av att en stor del av sjöns bottenyta saknade undervattensvegetation. Under 2016 skedde en viss återkomst av axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödsträse *Chara tomentosa*. Återkomsten gynnades troligen av den torra, soliga och vindmässigt tämligen lugna våren och sommaren. Utbredningen av undervattensvegetation var fortsatt god under 2023.

Antalet rastande simfåglar låg denna höst lite under genomsnittet för den senaste 10-års perioden och det var särskilt låga siffror i oktober då en lite kallare period rådde och räkningens betingelserna inte var optimala. Normala och goda antal var det för skäggdopping, knölsvan, ägretthäger, gräsand, kricka, skedand, snatterand och med undantag för oktober var det tämligen normala summor också för de två tungviktarna brunand och sothöna. Viggen får väl utses till den simfågel som låg högst över sina normala antal medan bläsanden däremot rastade i klart lägre antal än normalt denna höst. Utanför räkningarna kan nämnas minst 364 **salskrakar** vid Hov 3.11.

Våren och sommaren

16.3 räknades 500 rastande **vigg**ar från Glänåstornet och 7.5 räknades därifrån 400 sothöns. 18 maj deltog vi i Svensk fågeltaxerings sjöfågelräkning med räkning på sex platser vid sjön, Holmenmaden,

Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2023. Linjen anger rullande treårsmedelvärde.

Svanshals udde, Glänås, Sjötuna, Hov och Svålinge. Bl.a. summerades till 314 **skäggdoppingar**, 44 **vigg**, 53 **brunänder**, 1510 **knölsvanar** och 152 **sothöns**, vilket för de flesta av dessa var lägre än året innan. I månadskiftet maj/juni fanns minst 290 **brunandshonar** i sjön och i slutet av juni 335 hanar. Det är rimligt att tro att omkring 150 par häckar i Tåkern.

Tabell 3. Antal simfåglar vid höstens räkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. * anges vid månadsrekord för Tåkern.

	19/8 (13-22)	16/9 (13-22)	14/10 (13-22)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	300 (316)	400 (377)	530 (474)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	0 (0)	0 (0)	0 (1)
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	1 (0)	2 (0)	0 (0)
Svarthalsad dopping <i>Podiceps nigricollis</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	3 (1)	5 (1)	0 (1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	54 (229)	150 (375)	170 (122)
Häger <i>Ardea cinerea</i>	23 (19)	12 (19)	13 (16)
Ägretthäger <i>Ardea alba</i>	60* (10)	47 (16)	25 (8)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	2530 (2770)	2460 (2853)	2610 (2468)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	1 (2)	0 (5)	4 (24)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0 (0)	0 (1)	0 (1)
Bläsand <i>Mareca penelope</i>	1050 (1781)	550 (5136)	1250 (7008)
Snatterand <i>Mareca strepera</i>	1450 (1784)	2570 (1881)	530 (579)
Kricka <i>Anas crecca</i>	650 (622)	378 (401)	530 (215)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	1260 (864)	370 (745)	1060 (555)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	18 (14)	64 (56)	22 (37)
Årta <i>Spatula querquedula</i>	0 (1)	2 (0)	0 (0)
Skedand <i>Spatula clypeata</i>	71 (35)	51 (21)	53 (30)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	3300 (10923)	9170 (11000)	730 (2583)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	2240 (1118)	4950 (1495)	1010 (2205)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	180 (131)	310 (212)	170 (1246)
Rödhuvas dykand <i>Netta rufina</i>	2 (0)	0 (0)	0 (0)
Bergand <i>Aythya marila</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	0 (0)	0 (3)	0 (0)
Salskrake <i>Mergellus albellus</i>	1 (1)	8 (18)	40 (42)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0 (0)	0 (0)	0 (3)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	0 (1)	105 (63)	95 (266)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	15200 (14963)	11700 (12102)	55 (3224)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Summa:	28395 (34625)	33305 (36779)	8397 (21623)
% av medelvärde	82 %	91 %	39 %

Stöd Engure fågelstation i Lettland

Enguresjön ligger nära kusten vid Rigabukten och är Tåkerns "vänsjö". Den liknar Tåkern med stora vassområden och kransalger bland undervattensväxterna. Verksamheten vid Engure drivs av Biologiska institutet i Riga och är inriktad på populationsekologi hos framförallt änder och skrattmå. Engurestationen lever på knappa resurser och ett stöd är välkommet.

Bidraget går och kommer att gå till den löpande verksamheten samt till utrustning som kan behövas vid Engure. Valfritt belopp kan betalas in på föreningens ordinarie postgirokonto/Swish. Märk inbetalningen Engure.

Kallelse till årsmöte

Tåkerns Fältstation håller årsmöte vid naturum Tåkern, B-huset vid Glänås onsdagen den **6 mars 2024 kl. 18.30**. Efter årsmötetsförhandlingarna, bjuds i vanlig ordning på förtäring och ett föredrag om den ornitologiska verksamheten på Häradskär.

Välkommen !

Vårens gås- och tranräkningar

Räkandet av rastande gäss börjar preliminärt 9 och 16 mars (lite beroende på vårens och gässens ankomst) och vi siktar på en särskild tranräkning även i början av april. Mer info kommer på hemsidan.

Anmälan till Bengt Andersson, 0705-49 06 09

eller Lars Gezelius 070-395 22 85

Efter räkning samlas vi i B-huset naturum, för fika och summering.

Självklart i bokhyllan!

Sänkt pris på vår fina jubileumsbok - 50 år med Tåkerns Fältstation. Intressant och rolig läsning kryddat med mängder av bilder från ett halvt sekel av fågelstudier vid Tåkern. **Prissänkt till 50 kr.**

Finns på naturum Tåkern och på Fältstationen, Åsen. Beställ på mail till gezelius.lars@gmail.com, så skickar vi för 90 kr inkl porto. Betala då på Plusgiro 26 34 96 - 2 eller med Swish till 1230180471